

שבת י - פעילות לפני תפילה וכתובת שם שלום

סעודה לפני מנחה

בית יוסף אורח חיים סימן רלב

וכתבו **התוספות** (ד"ה בתספורת)... וכתב **הרא"ש** (פ"א סי' יח) לפי שיטה זו הילכך מותר להתחיל בסעודה קטנה סמוך למנחה גדולה ואם התחילו בסעודה גדולה אין מפסיקין אפילו משיגיע זמן מנחה קטנה ובלבד שיש לו שהות להתפלל אחר שיגמור סעודתו ואם התחיל לאכול סמוך למנחה קטנה יפסיק כשיגיע זמן תפלת המנחה עכ"ל:

וכתוב בהגהות מיימון פ"ו (תפלה אות ז) אף על גב דבשבת ויום טוב אוכלין שחרית אין זה קרוי סעודה גדולה כי אם כשאוכלין הרבה בני אדם יחד כסעודת נישואין וברית מילה וכן כתב הכל בו (סי' יא ח.). וכתב עוד וצריך עיון מבעל הבית שבני ביתו מרובים וכל זה איתיה בסמ"ק סימן י"א (עמ' טז ובהגהות אות קיא): ...ומ"ש **רבינו דלרבינו תם** אסור סעודה קטנה סמוך למנחה קטנה. למד כן ממה שכתבו התוספות (שם) וש"י סעודה קטנה במנחה גדולה עד זמן תפלה משמע דמזמן תפלה ואילך דהיינו מזמן מנחה קטנה ואילך אסור אפילו סעודה קטנה וסובר דלאו דוקא בזמן תפלה דסמוך לה נמי אסור דדין סעודה קטנה למנחה קטנה כדין סעודה גדולה למנחה גדולה וכן כתב סמ"ק (שם הגה אות קיג) שהוא דעת רבינו ברוך. אבל הרא"ש כתב בפרק תפלת השחר (סי' יא) לדעת רבינו תם דסעודה קטנה סמוך למנחה גדולה מותר להתחיל וכן נמי סמוך למנחה קטנה דלא חיישינן לאימשוכי כלל בסעודה קטנה ורבינו כתב סברא זו בשם ה"ר יהודה שאמר משם ר"י וכן כתוב בסמ"ק סימן י"א: ...**והרי"ף** (שם) כתב אפילו סעודה קטנה סמוך למנחה גדולה אסור. טעמו לפי שהוא פוסק כרב אחא בר יעקב משום דלישנא בתרא הוא... וכן פסק **הרמב"ם** בפ"ו מהלכות תפלה (ה"ה) וכתבו הגהות מיימוניות (שם אות ז) שכן היה נוהג ר"מ (תשב"ץ קטן סי' כ) ולענין הלכה כיון שהרי"ף והרמב"ם מסכימים לדעת אחת הכי נקטינן:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלת המנחה סימן רלב סעיף ב

לא ישב אדם להסתפר סמוך למנחה, עד שיתפלל; ולא יכנס למרחץ ולא לבורסקי (מקום שמעבדין שם העורות), ולא לדין ולא לאכול אפי' סעודה קטנה סמוך למנחה גדולה; ואם התחיל באחת מכל אלו, אינו מפסיק אף על פי שהתחיל באיסור; והוא שיהא שהות ביום להתפלל אחר שיגמור סעודתו או מלאכתו, אבל אם אין שהות להתפלל אח"כ, צריך להפסיק מיד... **הגה:** וי"ח וסבירא להו דסעודה קטנה מותר, ואינו אסור רק בסעודת נישואין או מילה (טור בשם ר"ת); וי"א דאפילו סעודה גדולה סמוך למ"ג שרי (בעל המאור והג"מ פ"ק דשבת); וי"א דסעודה קטנה אפי' סמוך למנחה קטנה שרי (טור בשם ר"י); ונהגו להקל כשתי הסברות, דהיינו בסעודה גדולה סמוך למנחה גדולה, ובסעודה קטנה סמוך למנחה קטנה; ואפשר הטעם משום דעכשיו קורין לבית הכנסת, לא חיישינן דלמא יפשע ולא יתפלל (אגודה פ"ק דשבת), (וע"ל סי' פ"ט); מיהו בסעודה גדולה יש להחמיר אפילו סמוך למנחה גדולה, ואפילו אם התחיל קודם לכן, כשמגיע מנחה קטנה והשעה עוברת, צריך לקום ולהתפלל (טור וב"י בשם הפוסקים).

משנה ברורה סימן רלב ס"ק כח

(כח) משום דעכשיו וכו' - ומיירי שדרכו ג"כ לילך להתפלל בצבור בבהכ"נ אבל אם דרכו להתפלל ביחידות בביתו לא מהני [דה"ח]: (כט) לא חיישינן וכו' - אמנם מיד שקורין לבהכ"נ צריך להפסיק ולהתפלל דאל"ה מאי תקנתיה [שם]. ודע דדוקא סעודה קטנה סומכין על קריאת השמש לבהכ"נ אבל סעודה גדולה אין סומכין על קריאה לבהכ"נ להתיר להתחיל סמוך למ"ק [דהיינו מט' שעות ולמעלה] משום דשכיחא שכרות.

כתיבת שלום באגרות ואמירה בבית הכסא

חידושי הר"ן (מיוחס לו) מסכת שבת דף י עמוד ב

אסור לאדם שיתן שלום לחבירו בבית המרחץ. וכתב רבינו יחיאל ז"ל דמהכא שמעינן דאסור לכתוב באגרת שלומים שלום דשם קדש הוא ומצוי אדם לזרקן באשפות ובמקומות המטונפים וכן אנו נוהגים שלא לכתוב שלום שלם: הכא שם גופי' איקרי שלו', וקשיא לי אמאי לא מני לוי באותו שמות של הב"ה שמונה שם במס' שבעות? וצ"ע:

שו"ת רדב"ז חלק א סימן רכ

שאלת ממני על מה שנהגו שלא לכתוב שלום מלא בכתבים אם יש לזה סמך. תשובה יפה הם עושים לפי שהוא שמו של הקדוש ברוך הוא שנא' ונקי לו ה' שלום כדאיתא במס' שבת וכיון שהכתבים אין נזהרין בהם לשומרם אלא משליכין אותם ולפיכך כותבין אותנו חסר כדי שלא יהיה שם. וא"ת א"כ גם מלת אמת לא יכתבו שכן הקדוש ברוך הוא נקרא אמת. ולפיכך אני אומר שמה שיש לזהר שלא לכתוב שלום מלא היינו בזמן שאלת שלום דבאותה שעה מתכוין לתת שלום לחבירו מאת בעל השלום כמו שאמר בועז לקוצרים ה' עמכם שזו כוונת הנותן שלום לחבירו אבל אם בא לכתוב בכתב שיש שלום בעולם או בין פלוני לפלוני וכיוצא בזה שזה שהוא ספור דברים ואינו בשעת שאלת שלום אין צריך להזהר וכותב אותו שלום וליכא קפידא בהכי שהרי אינו מכוין לשם ולא חייל עליה קדושה.

חידושי הריטב"א מסכת שבת דף י עמוד ב

אבל שם גופיה אקרי שלום כדכתיב ויקרא לו ה' שלום. וא"ת ומה ראייה מהאי קרא, דהא בדידיה מתרגמינן קדם אלהא דעבד ליה שלים, וכדמתרגמינן באידך אלהא מהימנא, וי"ל דהכא מסברא ומעיקרא דקרא אמרינן ליה, ולרווחא דמילתא נקטינן תרגומא, דבלאו הכי נמי משמע האל הנאמן שם תואר, פי' שהוא נאמן לאחרים, מה שאין כן באידך דכתיב ויקרא לו יי' שלום, דלא משמע שם התואר, מדלא כתיב שלמן וחנון ורחום מותר להזכירם בכל מקום, דשמות תואר הם, וכן אדם נקרא כן כאמרם ז"ל מה הוא רחום אף אתה היה רחום, וכן פירש הרב החסיד ז"ל [דאשכחן] זרח בחשך אור לישרים חנון ורחום וצדיק (תהלים קי"ב), דאירא את יי' דלעיל מינה קאי, וכתבו בתוספות שמכל מקום אפי' שלום מן השמות הנמחקים הוא, וכן (ה') אין נזהרין לכתבו בשטרות של רשות וכיוצא בו, והכין מוכח בשבועות (ל"ה ב'), ויש שנזהרים לכתבו חסר באגרות של רשות.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רעו סעיף יג

כלי שהיה כתוב עליו שם, קוצץ מקום השם, וגונו. הגה: ואסור לכתוב שם לכתחלה שלא בספר, דיוכל לבא לידי בזיון, ולכן נזהרין שלא לכתוב שם באגרת. ויש נזהרין אפילו במלת שלום, שלא לגמור כתיבתו (מהרי"ל בשם התשב"ץ).

ש"ך יורה דעה סימן רעו ס"ק טז

טז אפי' במלת שלום כו'. ורוב העולם אין נזהרים בזה כך כתוב בתשובת הרא"ש כלל ג' סי' ט"ו דמותר, (תשלומי דינים השייכים לסימן זה עיין בא"ח סי' ל"ב):

שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן פד סעיף א

מרחץ חדש שלא רחצו בו, מותר לקרות בו; ובישן, בבית החיצון שכל העומדין שם לבושים, מותר; ובאמצעי, שקצת העומדין שם לבושים וקצת ערומים, יש שם שאילת שלום אבל לא ק"ש ותפלה. הגה: ומותר להרהר שם בד"ת (ר"ן פ"ק דשבת ופרק כל הצלמים); ובפנימי, שכולם עומדים שם ערומים, אפילו שאלת שלום אסור. (ואסור לענות אמן בבית המרחץ) (ר"ן פרק כירה).

מגן אברהם פד:ב

שאלת שלום אסור. דשלום שמו של הקדוש ברוך הוא וה"ה במבואות המטונפות אסור בשאלת שלום ואדם ששמו שלום אסור לקרותו בשמו אבל בלשון לעז שרי לקרותו (ב"ח):

ט"ז אורח חיים פד:ג

אפי' שאלת שלום אסור... אבל אם יש אדם ששמו שלום ודאי אין איסור להזכיר שמו בבית המרחץ או ב"ה דאינו מתכוין על ענין השלום אלא הזכרת שמו של אותו אדם ע"כ. לא אמרו בגמ' אסור לומר שלום במרחץ אלא אסור ליתן שלום. וכן הטור וש"ע לא זכרו אלא שאילת שלום ולא אמירת שלום. ועוד ראייה מדכתב הרמב"ם שמותר לומר במרחץ רחום וכתב ע"ז הראב"ד לא מציינו שם רחום כי אם על הבורא ואסור לאומרו בב"ה עכ"ל והביאו בכ"מ שהר"י חולק ע"ז דהרי כתיב חנון ורחום וצדיק הרי לפניך דכל שיש לאדם ג"כ אותו תואר כמו שיש להש"י מותר לאמרו כ"ש מקריאת שם בלבד שאין מכוון אלא לסי' קריאת האדם שפשיט' דמותר. ומו"ח ז"ל כתב דאסור לקרות לאדם במרחץ אם שמו שלום ואינו מכוון לפע"ד:

משנה ברורה סימן פד

ואדם ששמו שלום יש אוסרין בבית המרחץ לקרותו בשמו אלא בלשון לע"ז ויש מתירין כיון שאינו מתכוין על ענין השלום אלא להזכרת שמו של אותו אדם ובדברי סופרים הלך אחר המיקל וכן נוהגין וירא שמים יש לו להחמיר יען כי הרבה מאחרונים אוסרין ויבלע המ"ם ויאמר רק שלו בלא מ"ם או שלון בנו"ן וגם באגרת הרשות נכון שלא לכתוב שלום עם וא"ו רק שלם שמצוי לזרוק באשפות:

חידושי הר"ן (מיוחס לו) מסכת שבת דף י עמוד ב

הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו. פי' ודוקא בעשיר אבל מי שנותן לעני א"צ להודיעו כי ההיא דמר עוקבא וכתוב מתן בסתר יכפה אף: